

ПРОГРАМА РАДИ ЄВРОПИ «ПОСИЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ»

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
DANIDA | INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION

COUNCIL OF EUROPE   CONSEIL DE L'EUROPE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

ПРОГРАМА ОБМІНУ КРАЩИМИ ПРАКТИКАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ЗМІСТ

Вступне слово	2
Що таке Програма обміну кращими практиками місцевого самоврядування?	2
Конкурс кращих практик 2013 року	3
Критерії відбору кращих практик	4
Процедура подання заявки на Конкурс	4
Процес відбору кращих практик.....	4

2013

ВСТУПНЕ СЛОВО

Чи може бути успішним окреме місто чи громада, коли Україна та й світ у цілому постали перед політичними, економічними та соціальними викликами? Чи існують готові рішення або успішні управлінські практики, що дають змогу ефективно надавати послуги мешканцям конкретної громади?

Згідно з останнім звітом Ради Європи про вплив економічної кризи на місцеве самоврядування децентралізація та реформи, спрямовані на підвищення самостійності й ефективності місцевих влад, можуть допомогти країнам зменшити негативні наслідки кризи. Працюючи разом з людьми і для людей, починаючи з малого, але маючи на меті велике, тут і зараз ми можемо сприяти народженню справжніх осередків належного, ефективного, демократичного врядування. Програма обміну кращими практиками місцевого самоврядування, що реалізується Радою Європи, покликана зробити все необхідне, щоб такі приклади, управлінські моделі та рішення ставали взірцем для інших громад і місцевих керівників нової генерації. Виявлення та подальше поширення кращих практик місцевого самоврядування є цінним не лише для амбітних і прогресивних місцевих влад, а й для громадян і центрального уряду. Це надає конкретні приклади, надихає на активну участь у житті громади та здійснення реформ.

Даниел Попеску,
Директор Центру експертизи з питань реформи місцевого самоврядування

ЩО ТАКЕ ПРОГРАМА ОБМІНУ КРАЩИМИ ПРАКТИКАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ?

Мета Програми – допомогти виявити, відзначити і поширити найкращі практики та корисні ініціативи органів місцевого самоврядування в Україні. Цій меті слугують два конкурси кращих практик у 2012 та 2013 роках. Учасники та переможці конкурсів отримають громадське визнання інновацій, обмінюватимуться досвідом втілення найкращих практик, що, в свою чергу, стимулюватиме підвищення стандартів місцевого самоврядування.

У 2013 році до участі в конкурсі запрошуються органи місцевого самоврядування всіх рівнів

ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

- виявити громади, які впровадили кращі практики – успішні ініціативи або проекти у сфері місцевого управління, що мають вагомий вплив на покращення життя громади;
- допомогти громадам, які досягли найкращих результатів, стати зразковими центрами, де зможуть навчатися представники інших громад;
- розповсюдити інформацію про ці успішні зразки управління, забезпечити громадське визнання корисних ініціатив;
- зробити внесок у розвиток громадянського суспільства через впровадження ефективного демократичного місцевого управління.

ПАРТНЕРИ ПРОГРАМИ

Програму реалізовує Центр експертизи з питань реформи місцевого самоврядування Ради Європи у партнерстві з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Українською асоціацією районних та обласних рад, Асоціацією міст України, Всеукраїнською асоціацією сільських та селищних рад, Національною академією управління при Президентові України та Державним фондом сприяння місцевому самоврядуванню в Україні.

ПЕРЕВАГИ УЧАСТІ В КОНКУРСІ КРАЩИХ ПРАКТИК

Органи місцевого самоврядування, які подадуть заявку на участь у Конкурсі кращих практик, отримають низку переваг, зокрема зможуть:

- оцінити поточну діяльність органу місцевого самоврядування та стан розвитку своєї громади у порівнянні з іншими;
- набути нових знань та обмінятися досвідом;
- отримати відзнаку Ради Європи та здобути публічне визнання свого успіху.

КОНКУРС КРАЩИХ ПРАКТИК 2013 РОКУ

ЯКІ ТЕМИ ОБРАНО ДЛЯ КОНКУРСУ 2013 РОКУ?

Анкети для участі у конкурсі Програми обміну кращими практиками можна подавати за однією з трьох тем:

- 1** Співробітництво громад: об'єднання зусиль та ресурсів.
- 2** Місцеві ресурси: пошук та мобілізація на користь громади.
- 3** Демократія участі: залучення громадян до справ громади.

ТЕМА 1

СПІВРОБІТНИЦТВО ГРОМАД: ОБ'ЄДНАННЯ ЗУСИЛЬ ТА РЕСУРСІВ

Здатність громад (особливо малочисельних) самостійно вирішувати власні проблеми часом є недостатньою. Найкращим засобом посилення спроможності громад є співпраця – об'єднання зусиль та ресурсів для розв'язання спільних задач. У контексті підготовки до широкомасштабної реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні співпраця громад (міжмуніципальне співробітництво) набуває особливого значення. Приклади успішної співпраці громад можуть допомогти кращому розумінню того, як у ході реформи мають бути законодавчо врегульовані механізми такого співробітництва.

ПРИКЛАДИ КРАЩИХ ПРАКТИК ЗА ЦЬЮ ТЕМОЮ:

- Спільне вирішення проблеми твердих побутових відходів, очистки стоків тощо.
- Спільний благоустрій та використання водойм, інших природних об'єктів, що знаходяться на території двох чи кількох громад.
- Спільна промоція, брендинг, стратегія розвитку та інші проекти, засновані на спільній історії, традиціях, звичаях, пам'ятках природи тощо.
- Спільне використання спортивних та культурних об'єктів: організація змагань, конкурсів, фестивалів тощо.

ТЕМА 2

МІСЦЕВІ РЕСУРСИ: ПОШУК ТА МОБІЛІЗАЦІЯ НА КОРИСТЬ ГРОМАДИ

Ресурси – це не лише фінанси. Місцевим ресурсом може стати по суті будь-який матеріальний, духовний чи інтелектуальний продукт, що слугує справі розвитку громади. Іноді громади мають недостатнє бачення своїх ресурсів (особливо – нефінансових!) та/або не використовують їх належним чином. Однак є приклади, коли громада знаходить внутрішній ресурс – подекуди несподіваний, нетривіальний, але дієвий і навіть вирішальний для розвитку. За умов обмеженості бюджетів, уміння шукати та мобілізувати саме такі ресурси набуває особливої ваги, а подібні практики – особливої цінності.

ПРИКЛАДИ КРАЩИХ ПРАКТИК ЗА ЦЬЮ ТЕМОЮ:

- Місцевий ресурс як поштовх до розвитку, як джерело успіху і процвітання громади.
Примітка: Тут може йтися про найрізноманітніші місцеві ресурси: природа (ландшафт, пам'ятки, водойми тощо), історія та культура (об'єкти, традиції, народна творчість, місцеві промисли тощо), люди (видатні земляки, місцеві таланти, молодь, старійшини тощо), нематеріальні ресурси (ідеї, стратегії, проекти, ініціативи, бренди тощо), а також інші засоби, мобілізовані громадою для потреб розвитку.
- Створення ресурсних центрів територіальних громад.

ТЕМА 3

ДЕМОКРАТІЯ УЧАСТІ: ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО СПРАВ ГРОМАДИ

Як свідчить досвід демократичних країн, їх успішний розвиток значною мірою обумовлений саме активною співпрацею місцевої влади та громади у вирішенні місцевих проблем. Участь громадян є одним з найважливіших ресурсів місцевого самоврядування. Однак в Україні цей ресурс використовується все ще недостатньо ефективно. З іншого боку, готовність членів громади до такої участі, подекуди, є низькою. Саме тому особливо цінними є приклади успішних практик залучення громадян.

ПРИКЛАДИ КРАЩИХ ПРАКТИК ЗА ЦЬЮ ТЕМОЮ:

- Практика використання механізмів громадської участі (зборів громадян, громадських слухань та ін.) для вирішення питань життєдіяльності громади.
- Приклади успішних місцевих ініціатив, які втілилися у рішення органу місцевого самоврядування та вплинули на вирішення проблем розвитку громади.
- Приклади успішної діяльності органів самоорганізації населення.
- Практика формування та ефективного застосування місцевих нормативних актів, які врегульовують громадську участь (статут громади, положення тощо)

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ КРАЩИХ ПРАКТИК

ПРАКТИКИ МАЮТЬ ВІДПОВІДАТИ ТАКИМ КРИТЕРІЯМ:

ІНІЦІАТИВА

ініційована органами місцевого самоврядування

ІННОВАЦІЙНІСТЬ

пропонує новий підхід до вирішення проблеми

ЕФЕКТИВНІСТЬ

демонструє дієве ефективне використання місцевих ресурсів

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ І ВПЛИВОВІСТЬ

показує успішні результати впровадження, вирішує відповідну проблему та демонструє позитивний вплив на життя громади

СТАЛІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ

нововведення продовжує працювати, вдосконалюється і придатне до використання в інших громадах

Окрім презентації практики, проекту або інновації за однією з запропонованих тем органам місцевого самоврядування необхідно продемонструвати відповідність критеріям і підтвердити готовність поширювати кращий досвід для впровадження в інших громадах.

ПРОЦЕДУРА ПОДАВАННЯ ЗАЯВКИ НА КОНКУРС

Зацікавлені органи місцевого самоврядування можуть заповнити анкету, яка додається до цієї брошури, і надіслати її поштою за адресою:

Програма Ради Європи «Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування в Україні»

Офіс Ради Європи в Україні:

вул. Іллінська, 8, 7 під'їзд, 6 поверх, Київ, 04070
або електронною поштою: kateryna.sasina@coe.int
не пізніше 1 серпня 2013 року.

Анкети можуть подавати тільки особи, уповноважені представляти орган місцевого самоврядування.

Не існує обмеження щодо подання заявки лише за однією темою. Тобто один учасник може подати заявку на участь у конкурсі за однією, двома або трьома темами. Анкета має бути заповнена за кожною темою окремо. У Конкурсі 2013 року розглядатимуться практики, реалізовані у період з 2009 по 2013 рік.

Електронна версія анкети доступна на сайтах:

<http://www.slg-coe.org.ua/>

<http://www.coe.kiev.ua>

Додаткову інформацію можна отримати за тел.: (044) 303-99-16 (*112).

ПРОЦЕС ВІДБОРУ КРАЩИХ ПРАКТИК

ЯК ВІДБИРАТИМУТЬ КРАЩІ ПРАКТИКИ?

Практики відбере та затвердить Правління Програми, що складається з Наглядової ради та Конкурсної комісії.

До складу Наглядової ради Програми входять представники:

- Адміністрації Президента України
- Верховної Ради України (Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування)
- Секретаріату Кабінету Міністрів України
- Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
- Міністерства фінансів України
- Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
- Державного фонду сприяння місцевому самоврядуванню в Україні
- Національної академії державного управління при Президенті України
- Асоціації міст України
- Української асоціації районних та обласних рад
- Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад
- Ради Європи

Наглядова рада затверджує теми практик, контролює процес відбору кращих практик і схвалює його результати.

Конкурсна комісія – це група незалежних експертів, представників донорських організацій. Її склад затверджує Наглядова рада.

Комісія оцінює та рекомендує кращі практики Наглядовій раді через:

- відбір і складання списку органів місцевого самоврядування – претендентів на перемогу в Конкурсі за підсумками опрацювання поданих заявок та анкет;
- здійснення візитів до громад – учасників Конкурсу, що увійшли до списку, слухання презентацій практик з метою перевірки їх відповідності обраним критеріям.

На основі оцінки заповнених анкет та відповідно до критеріїв Конкурсна комісія складає список фіналістів та подає для затвердження Наглядовою радою.

ЦЕРЕМОНІЯ НАГОРОДЖЕННЯ

Громади, які реалізували найкращі практики, будуть відзначені на Церемонії нагородження за участі представників Ради Європи, Уряду України, членів Наглядової ради Програми, представників місцевого самоврядування та їх асоціацій, засобів масової інформації.

Церемонія відбудеться наприкінці 2013 року і стане доброю нагодою поінформувати громадськість про досягнення переможців і привернути увагу суспільства до них.

Розповсюдження практик

За результатами Конкурсу буде видано публікацію з прикладами кращих практик місцевого самоврядування.

ПРОГРАМА РАДИ ЄВРОПИ

«ПОСИЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ»

Офіс Ради Європи в Україні
вул. Іллінська, 8, 7 під'їзд, 6 поверх
м. Київ, 04070
або електронною поштою на адресу:
kateryna.sasina@coe.int

Електронна версія анкети доступна на сайтах:

<http://www.slg-coe.org.ua/>

<http://www.coe.kiev.ua>

Додаткову інформацію можна отримати за тел.:
(044) 303-99-16 (*112)